
Treguesit për caktimin e normës në përqindje të shtesës kundërciklike të kapitalit (KUNC)

Në përputhje me rregulloren “Për shtesat makroprudenciale të kapitalit” miratuar me vendimin nr. 41, datë 5.6.2019 të Këshillit Mbikëqyrës të Bankës së Shqipërisë dhe me udhëzimet e Bordit Evropian të Rrezikut Sistemik, për përcaktimin e normës së shtesës kundërciklike të kapitalit përdoren treguesit e referencës. Këta tregues synojnë të reflektojnë në mënyrë sa më të drejtë ciklin e kreditimit dhe rreziqet që shoqërojnë rritjen e tepërt të kreditimit në vend, si edhe të konsiderojnë në mënyrë të përshtatshme specifikat e ekonomisë së vendit. Vlerat sasiore të treguesve janë gjithmonë subjekt i interpretimit dhe analizës së ekspertëve, të cilët në analizë mund të përfshijnë edhe faktorë të tjerë cilësorë.

Midis treguesve të referencës, si *parësor* shërben “hendeku i raportit të kredisë për ekonominë ndaj Prodhimit të Brendshëm Bruto (PBB)”, që paraqet devijimin e vlerës aktuale të raportit “kredi për ekonominë / PBB” nga prirja e tij afatgjatë. Ky tregues sinjalizon mundësinë e rritjes së tepërt të kreditimit në raport me rritjen ekonomike dhe eventualisht rritjen e rreziqeve sistemike ciklike. Si *plotësues* të treguesit parësor, shërbejnë disa të tjerë të grupuar tek treguesi i paralajmërimit të hershëm (TPHP). Krahas treguesit parësor, ky përbëhet edhe nga pesë nëntregues të tjerë, që sinjalizojnë zhvillimet në kreditim dhe në aktivet jofinanciare (tregu i pasurive të paluajtshme).

Arsyetimi mbi caktimin e normës në përqindje të KUNC

Tabelat në vijim paraqesin vlerat më të fundit të disponueshme të treguesve të përzgjedhur dhe mesataret historike përkatëse.

Nga Tabela 1, vërehet që shifra e treguesit parësor regjistron ende vlera negative dhe larg vlerave të pragut krahasues që, si rregull, do të shoqërohej me rritjen e shtesës kundërciklike të kapitalitⁱ. Vlerat e treguesit kanë vijuar të ngushtohen në katër tremujorët e funditⁱⁱ.

Tabelë 1: Treguesi parësor

Treguesi parësor ⁱⁱⁱ	Mesatarja historike		T1-2020
	T4-2002 _ T4-2008	T1-2009 _ T4-2019	
<i>Hendeku i kredisë për ekonominë ndaj PBB-së^{iv}</i>	1.6 pp	-7.5 pp	-7.8 pp ^v

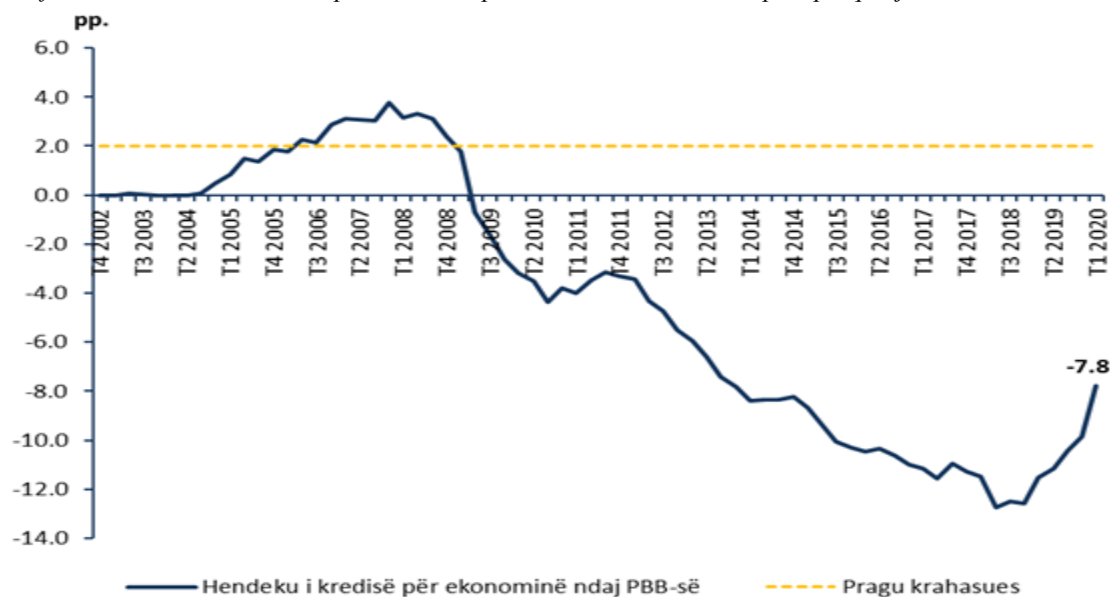
Burimi: Banka e Shqipërisë dhe INSTAT.

Këto zhvillime reflektojnë njëherazi përshpejtimin e ritmit të rritjes vjetore të kredisë për ekonominë, me kontributin kryesor nga kreditimi i ndërmarrjeve, por në tremujorin e parë

Qershor 2020

të vitit 2020 reflekton kryesisht tkurrjen e aktivitetit ekonomik në vend. Ecuria e vlerave të treguesit parësor jepet në grafikun e mëposhtëm.

Grafik: Ecuria e hendekut të raportit “Kredi për ekonominë / PBB” në pikë përqindje

Burimi: Banka e Shqipërisë.

Tabela 2 e treguesve plotësues tregon një vijueshmëri në prirjen rritëse të kredisë për pasuri të paluajtshme në terma vjetorë dhe njëherazi, një rritje vjetore të indeksit të çmimit të banesave. Është e rëndësishme që ecuria e këtyre dy treguesve, të cilët priren të përforcojnë ecurinë e njëri-tjetrit, të monitorohet në vijimësi. Qëllimi është që, duke përdorur edhe informacionet që lidhen me ngarkesën me borxh të familjeve, të identifikohen dhe parandalohen situatat me ecuri të paqëndrueshme të çmimeve në tregun e pasurive të paluajtshme.

Tabelë 2: Treguesit plotësues

Treguesit plotësues ^{vi}	Mesatarja historike (T4-2002 _ T4-2019)	T1-2020
Intensiteti i kredisë për ekonominë ^{vii}	3.1%	3.1%
Ndryshimi vjetor i kredisë bankare për pasuri të paluajtshme	22.5%	13.2%
Ndryshimi vjetor i indeksit “çmim i banesave / vlera e qirasë” ^{viii}	7.6%	10.1%
Ndryshimi vjetor i indeksit të çmimit të banesave	4.5%	11.7% ^{ix}
Rritja vjetore e kredisë bankare ^x	15.6%	6.9%

Burimi: Banka e Shqipërisë dhe INSTAT.

Qershor 2020

Mbështetur në të dhënat dhe analizën e treguesve të mësipërm, vlerësohet se rreziqet që lidhen me kreditimin e tepërt nuk janë aktualisht të rëndësishme, veçanërisht në kushtet e tkurrjes së ekonomisë.

Si rezultat, norma e shtesës kundërciklike të kapitalit (KUNC) për Shqipërinë, propozohet të vijojë të jetë 0%.

SQARIME:

ⁱ Rritja e shtesës kundërciklike të kapitalit mund të jetë e nevojshme edhe nëse vlerat e treguesit parësor janë më të vogla se pragu krahasues. Ky është rasti kur, pavarësisht ecurisë së kredisë në përgjithësi, vërehen zhvillime të shpejta të kreditimit në sektorë të caktuar, të cilat konsiderohen të paqëndrueshme dhe burim rreziku për qëndrueshmërinë e sistemit financiar dhe të tregjeve.

ⁱⁱ Vlera e treguesit parësor ishte [-11.53] pp në T1-2019, [-11.14] pp në T2-2019, [-10.43] pp në T3-2019 dhe [-9.85] pp në T4-2019.

ⁱⁱⁱ Në analizën e vlerave në tabelë, vlerat e llogaritura të treguesit parësor dhe të mesatares së tij historike ndryshojnë për shkak të dy grupe faktorësh: a) zhvillimeve në vlerat e kredisë për ekonominë dhe të PBB-së; dhe b) rishikimeve të vlerave të PBB-së që kryen rregullisht Instituti i Statistikave (INSTAT). Këto dy grupe faktorësh mund të ndikojnë mbi vlerën e treguesit parësor, në të njëjtin kah ose në kahe të ndryshme. Më konkretisht, vlera e llogaritur e treguesit parësor në T4-2019, e publikuar më 25.3.2020 si pjesë e kësaj analize, ishte -10.1pp. Pas publikimit të vlerës së PBB-së nga INSTAT-i dhe rishikimeve të serisë, vlera e treguesit parësor në atë periudhë rezultoi [-9.85] pp.

^{iv} Vlera e PBB-së është llogaritur si shuma e vlerave të katër tremujorëve të fundit. Për T1-2020, norma e rritjes së PBB-së është -2.52%. Vlera e rritjes ekonomike në T1-2020 mund të jetë subjekt rishikimi në periudhën pasardhëse nga INSTAT-i.

^v Vlera e treguesit parësor për T1-2020 në [-7.8] pp shënon një ngushtim (përmirësim) të hendekut të kredisë në krahasim me vlerën e T4-2019. Në këtë ndryshim ka ndikuar kryesisht tkurrja e aktivitetit ekonomik në vend.

^{vi} Këta tregues, së bashku me treguesin parësor, përbëjnë “Treguesin e Paralajmërimit të Hershëm Plotësues”.

^{vii} Vlera absolute e rritjes vjetore të kredisë për ekonominë si raport ndaj vlerës së vjetorizuar të PBB-së (shuma e vlerave të PBB-së për katër tremujorët e fundit).

^{viii} Vlerat e indeksit zbuten për 8 tremujorët e fundit.

^{ix} Vlerat e indeksit zbuten për 8 tremujorët e fundit. Në T2-2019, metodologjia e ndërtimit të indeksit ka ndryshuar duke sjellë edhe ndryshimin e vlerës mesatare historike të tij.

^x I referohet totalit të kredisë së dhënë nga sektori bankar për sektorin publik dhe atë privat jofinanciar.